

Melkveebedrijf De Laak

Met een productie van meer dan 45.000 kilo melk per hectare beheert Ruud Taks een intensief melkveebedrijf. Veel voer moet worden aangekocht.

Terheijden

Aantal koeien:	235
Aantal stuks jongvee:	120
Hoeveelheid grond:	50 hectare
Intensiteit:	45.000 kg melk per ha
Productie per koe:	9200 4,40 3,65
Levensprod. bij afvoer:	40.800

Ruud Taks: 'Goed bewust van voerkosten'

In de 28 standsbinnenmelker kan één man vlot melken

Ruud Taks: 'Weinig stress en een hoge levensproductie zijn de succesfactoren'

Rantsoen efficiëntie als rapportcijfer

Als het gaat om het voeren en het verzorgen van zijn koeien laat Ruud Taks weinig aan het toeval over. De computer van zijn adviseur produceert maandelijks een schat aan informatie over de benutting van het rantsoen. Hiermee krijgt de veehouder indirect ook een cijfer voor zijn vakmanschap.

tekst **Wichert Koopman**

Het bedrijfsprofiel van Melkveebedrijf De Laak in Terheijden maakt in een oogopslag duidelijk waar de sleutel zit in het management van deze melkveehouderij. Melkveehouder Ruud Taks (30) produceert op vijftig hectare grond met 235 koeien jaarlijks 2,2 miljoen liter melk en het jongvee fokt hij zelf op. Een intensiteit van meer dan 45.000 kilo melk per hectare is zelfs voor Brabantse begrippen zeer intensief. Taks rekent dagelijks aan de voeropname van zijn vee en met zijn adviseur maakt hij maandelijks uitgebreid studie van de prestaties van zijn koeien in relatie tot het voerconsumptie.

Rekenen aan de rantsoen efficiëntie doet de ondernemer al sinds 2007. 'We hebben altijd al een deel van het voer moeten aankopen en zijn ons daardoor goed bewust van de waarde', motiveert Taks zijn focus op dit kengetal. 'Het belang

van een goede benutting is de laatste jaren alleen maar toegenomen. Zes jaar geleden kostte aangekocht ruwvoer rond de acht cent per kilo droge stof, nu zitten we gemiddeld al op vijftien cent. En de komende jaren verwacht ik eerder een prijsstijging dan een prijsdaling', zo geeft hij aan.

Drie rantsoengroepen

Grote ramen in de kantine, boven in de vier jaar geleden in gebruik genomen stal, bieden een mooi overzicht over het koppel van 210 zwartbonte melkkoeien. Op de koffietafel ligt een stapeltje papier met cijfers van de technische resultaten van de verschillende diergroepen. Taks' voeradviseur van ForFarmers Hendrix stelde ze op aan de hand van de meest recente melkcontrole.

Het melkveekoppel is verdeeld in drie rantsoengroepen: een opstartgroep van

ongeveer 45 dieren, een hoogproductieve groep van zo'n 110 dieren en een laagproductieve groep van 60 dieren. Taks bepaalt voor elke individuele koe op basis van lactatiestadium, melkproductie en conditie wanneer een koe doorschuift naar een volgende groep.

Alle dieren krijgen een compleet gemengd rantsoen. Krachtvoerboxen zijn op het bedrijf niet aanwezig en ook in de melkstal wordt geen brok verstrekt. Naast gras- en maaskuil is jaarrond perspulp beschikbaar. De krachtvoercomponent in het rantsoen bestaat uit soja/raap, mais/tarwe en een maatmeel. Om extra structuur bij te kunnen mengen, staat in de loods een grote voorraad graszaadhooi.

Door het aandeel van de verschillende voermiddelen te variëren maakt de vee-

De melkkoeien lopen in drie rantsoengroepen

Twee lange lasagnekuilen zorgen voor slechts één voerovergang per jaar Diepstrooiselboxen en een ruime nieuwe stal bieden veel koecomfort

houder voor iedere groep een passend mengsel. Zo krijgt de opstartgroep voldoende structuur, veel zetmeel en niet te veel eiwit om de melkproductie niet op te drijven en om te voorkomen dat de dieren te veel van hun lichaamsreserves aanspreken. De oudmelkte dieren krijgen juist minder zetmeel en meer eiwit om de melk eronder te houden en de conditieopbouw te beperken.

Vlak conditieverloop

‘Een vlakke lactatiecurve en een vlak conditieverloop zijn voor een goede rantsoenefficiëntie belangrijke voorwaarden’, weet Taks na zes jaar ervaring. ‘De opbouw van lichaamsreserves kost voer dat niet wordt omgezet in melk. In de opstartgroep mag de rantsoenefficiëntie niet te hoog zijn, want dan verliezen de

koeien te veel gewicht, in de laagproductieve groep mag het kengetal juist niet te laag zijn, want dan groeien de dieren te veel.’

In het overzicht dat werd opgesteld na de melkcontrole van november, scoorde de opstartgroep op melkveebedrijf De Laak een rantsoenefficiëntie van 1,66 kilo meetmelk per kilo droge stof ruwvoer, terwijl de hoog- en laagproductieve groep uitkwamen op respectievelijk 1,49 en 1,12. Het gemiddelde van de veestapel komt hiermee op 1,44. ‘En daarmee ben ik niet helemaal tevreden’, geeft de veehouder aan. ‘Het langdurig gemiddelde zit op 1,48. We zijn in korte tijd overgeschakeld naar zowel een andere graskuil als een nieuwe maiskuil. Dat zien we direct terug in de rantsoenefficiëntie.’

Het verloop van het voerverbruik per li-

ter melk over de verschillende productiegroepen illustreert de invloed van het lactatiestadium. Bij een korte tussenkalftijd is het aantal lactatiedagen van de veestapel gemiddeld lager en de rantsoenefficiëntie daardoor gemiddeld hoger. Het is voor Taks een belangrijke motivatie om te streven naar verbetering van de huidige score van 400 dagen.

Lasagnekuilen

Bij een rondgang over het erf wijst Taks op de royale nieuwe sleufsilos. ‘We hebben de laatste tijd veel geïnvesteerd in voeropslag’, vertelt hij. ‘Kwalitatief uitstekend ruwvoer is de basis voor een goede rantsoenefficiëntie. Daar was voor ons nog winst te halen.’

De grasoogst is opgeslagen in twee lange kuilen. ‘We kuilen een aantal snedes

De meeste koeien zijn na een dag weer uit het strohok

Een vaste weekplanning biedt Ruud Taks en zijn medewerkers overzicht

Een jongveebezetting van niet meer dan vijf stuks per tien melkkoeien maakt het mogelijk veel voer om te zetten in melk

gras in laagjes over elkaar heen', legt Taks uit. 'Zoveel partijen gras, zoveel verschillen. Door te werken met lasagnekuilen corrigeren we de extremen.' De grasoogst van dit voorjaar bewijst volgens de veehouder het nut van deze werkwijze. 'We maaiden de eerste snede in twee keer. De eerste partij kwam te nat in de kuil en de tweede was iets te oud. Beide partijen hadden onvoldoende eiwit, maar dat hebben we weer kunnen compenseren met de tweede snede. Als we de drie partijen afzonderlijk hadden moeten voeren, was de rantsoensamenstelling steeds een lastige puzzel geworden. Nu hebben we een kuil waar goed mee valt te werken.'

Naast het gras is ook de mais opgeslagen in één grote sleufsilos, net als de perspulp. Zo kan lange tijd een constant rantsoen worden gevoerd. 'Overgangen in de voersamenstelling zien we direct terug in een dalende rantsoenefficiëntie', heeft Taks ervaren. 'Door te werken met grote en uniforme partijen hoeven de koeien maar enkele keren per jaar over te schakelen.'

De sterk wisselende samenstelling van weidegras verstaat zich slecht met het streven naar een constant rantsoen. De koeien komen dan ook al jaren niet meer in de wei. De droge koeien beschikken nog wel over een uitloop voor wat extra beweging.

Droogstand zes weken

'Een goede rantsoenefficiëntie bij de melkkoeien is mooi, maar zegt nog niet alles', relateert Taks de cijfers op papier. 'Eigenlijk draait het om de benutting op bedrijfsniveau. In die berekening moet je ook het voer meenemen dat de droge koeien en het jongvee opvreten. Om zo veel mogelijk voer om te zetten in melk is het zaak deze groepen dieren zo klein mogelijk te houden.'

De droogstand is om deze reden op melkveebedrijf De Laak beperkt tot zes weken en Taks streeft naar een jongvee-

bezetting van maximaal de helft van het aantal melkkoeien. Bij een afkalfleefijd van twee jaar en een gemiddeld vervangingspercentage van vijftien procent zijn toch voldoende vaarzen beschikbaar om jaarlijks nog zo'n tien procent te groeien. 'Ik overweeg wel eens om het jongvee af te stoten', geeft de veehouder aan. 'Dat zou veel schelen in de voeraankoop en ook arbeid besparen. Maar we hebben de stal, waar voorheen de melkkoeien waren gehuisvest, toch over. Bovendien is het prettig om de jongveeopfok zelf in de hand te houden. Dan weet je wat je krijgt.'

De ondernemer doet er wel alles aan om niet in de verleiding te komen te veel vaarskalveren aan te houden. Zo insemineert hij jaarlijks dertig tot veertig procent van de melkkoeien met een stier van het Belgisch-witblauwras. En als er in een periode voldoende vaarskalfjes geboren zijn, worden de overtollige dieren direct verkocht.'

Stress voorkomen

'In het kengetal rantsoenefficiëntie komen veel aspecten van het management van een melkveebedrijf tot uitdrukking', zo heeft Taks ervaren. Naast ruwvoerqualiteit en rantsoensamenstelling noemt de veehouder bijvoorbeeld ook de gezondheid van de veestapel. 'Een zieke of kreupel koe zet voer niet efficiënt om in melk en komt na herstel nooit meer helemaal terug op niveau, wat ten koste gaat van de persistentie', legt hij uit. Stress voorkomen is volgens Taks dan ook een belangrijke succesfactor in het streven naar een hoge rantsoenefficiëntie.

Om problemen zo veel mogelijk voor te zijn staat de dierenarts sinds tweeënhalve jaar elke dinsdagochtend op de stoep om volgens een vast stramien de gezondheid van de veestapel te volgen. 'De totale kosten voor diergezondheid zijn door deze werkwijze niet gedaald, wel het aantal ziektegevallen en daarmee het medicijngebruik.'

Werken volgens een vaste planning is op melkveebedrijf De Laak standaard. Op een planbord heeft Taks in hoofdlijnen de taken voor zichzelf en zijn beide medewerkers (elk voor dertig uur in de week) vastgelegd. Donderdagochtend worden bijvoorbeeld de boxen gevuld, vrijdagochtend worden koeien drooggezet. De dieren worden daarbij meteen bekapt en de staarten en uiers worden geschoren. 'Door te werken met een vaste planning houd ik overzicht en rust in mijn hoofd', motiveert de veehouder zijn werkwijze.

Oude koeien efficiënt

Om de koeien maximaal comfort te bieden hebben ze in de nieuwe stal veel ruimte en liggen ze in diepstrooiselboxen met zaagsel. Het heeft er mede toe geleid dat de productie in vier jaar tijd is gestegen van 8400 naar 9300 kilo melk per koe. De gemiddelde leeftijd van de veestapel is bijna vijf jaar en de levensproductie bij afvoer ligt op 41.000 kilo.

Zuinig zijn op de koeien wordt beloond met een hoge rantsoenefficiëntie. Oudere koeien hebben minder voer nodig om een liter melk te produceren dan jongere dieren, onder andere omdat ze niet meer hoeven te investeren in groei. Bovendien is bij een laag vervangingspercentage minder jongvee nodig, wat weer gunstig uitpakt voor de voerbenutting op bedrijfsniveau.

Na een periode van bouwen en investeren is de strategie van Ruud Taks voor de komende jaren gericht op een verdere optimalisatie. De nieuwe stal is vol, maar door een hogere productie per koe kan de bedrijfsproductie nog wel groeien. 'Misschien moeten we wel meer krachtvoer gaan voeren. En mijn adviseur opert wel eens om drie keer per dag te gaan melken. De rantsoenefficiëntie schijnt er met een tiende door te stijgen. Als dat waar is, dan kan het al snel uit om daarvoor extra arbeid in te huren.'